
Prøveforelesningens hensikt undergraves – fortsatt

DEBATT

PETTER GJERSVIK

petter.gjersvik@medisin.uio.no

Petter Gjersvik (f. 1952) er dr.med., førsteamanuensis ved Seksjon for hudsykdommer, Institutt for klinisk medisin, Oslo universitetssykehus, og medisinsk redaktør i Tidsskriftet.

Forfatter har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

En doktorgradskandidat skal vise sine pedagogiske evner med en prøveforelesning om et emne utenfor emnet for avhandlingen. Slik er det dessverre ikke ved Det medisinske fakultet i Oslo.

Kravene til en doktorgrad i medisin er strenge. Foruten å levere og forsvare en avhandling basert på minst tre originale forskningsartikler, skal kandidaten gjennomføre en prøveforelesning over et oppgitt emne. Emnet oppgis ti arbeidsdager før prøveforelesningen finner sted. På den måten skal kandidaten demonstrere sin evne til å sette seg inn i et emne og lage en god studentforelesning på kort tid. For at prøven skal være reell må emnet ligge utenfor emnet for avhandlingen, slik det nå eksplisitt fremgår av forskriftene for graden ph.d. ved alle de fire universitetene med medisინutdanning, inkludert Universitetet i Oslo (1).

Til tross for disse kravene har Det medisinske fakultet i Oslo de senere årene stadig oftere akseptert at bedømmelseskomiteene velger et emne for prøveforelesningen som er sammenfallende med emnet for avhandlingen. Dette ble påpekt i Tidsskriftet allerede i 2013 av Per Vaglum, tidligere dekan ved samme fakultet (2). Kort tid etter tok jeg opp saken med fakultetets prodekan for forskning, Hilde Nebb, som sa seg enig i at dagens tema for prøveforelesninger ofte ligger for tett opptil kandidatens eget forskningsfelt. Hun ønsket å gjøre noe med det og skulle følge opp saken på fakultetet.

En gjennomgang av prøveforelesninger og disputaser i 2017 på fakultetets nettsider tyder på at ingenting er endret. Ved samtlige ti prøveforelesninger og disputaser ved Institutt for helse og samfunn i en firemåneders periode var emne for prøveforelesning og disputas praktisk talt uten unntak sammenfallende (tabell1) (3).

Tabell 1

Titler på avhandling og prøveforelesning (i kursiv) ved alle doktorgradsprøver ved Institutt for helse og samfunn, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo i perioden 19.5.–28.9.2017 (3)

Tittel på avhandling	Tittel på prøveforelesning
Relationships in virtual context. Supporting older caregivers through telecare.	<i>Den nye teknologiens betydning for omsorgstjenestenes innhold og for relasjoner mellom brukere/pasienter og helsepersonell.</i>
Physical demands at work: objectively measured exposure and musculoskeletal pain in construction- and healthcare workers.	<i>Physical workload as a predictor for adverse musculoskeletal conditions: What is the evidence?</i>
Mapping, exploring and understanding communication interventions for childhood vaccination.	<i>Health promotion strategies to enhance vaccine uptake: barriers, drivers and the role of communication in different cultural contexts.</i>
Collaborative interactions in milieu therapeutic teams – meal support on inpatient eating disorder units.	<i>Hvorfor er forskningsetikk viktig? Relater dette til ditt forskningsprosjekt.</i>
Effects of postprandial and fasted exercise on glycemia and markers of inflammation in persons prone to or with diabetes.	<i>Cellular, molecular and physiological mechanisms of the health benefits of physical activity.</i>
Unmet healthcare needs, health-related quality of life and assistive technology for cognition in Huntington's disease.	<i>Cognitive, emotional and behavioral symptoms; detection and implications for care, rehabilitation and service delivery in long term neurological conditions.</i>
An open source business model for pharmaceutical innovation for neglected diseases.	<i>Economics of drug development – peculiarities as compared to conventional R&D driven product development.</i>
Older patients with late-stage COPD: care and clinical decision-making. A qualitative study with perspectives of patients, nurses and physicians.	<i>Hva er etiske implikasjoner av det å involvere pårørende til pasienter med alvorlig kronisk obstruktiv lungesykdom, bl.a. i avgjørelser vedrørende non-invasiv ventilasjon og invasiv ventilasjon?</i>
Workplace stress among nurses. Stressful working conditions, shift work, and workplace aggression among nurses in Hebron district, West Bank, Palestine.	<i>How to measure stressful working conditions in nurses - an overview of available questionnaires, their validity and interrelations in the Palestinian.</i>
A troublesome diagnosis! Perceptions of illness and self in adolescents and adults with psychogenic, non-epileptic seizures (PNES).	<i>Psykososiale aspekter ved epilepsi hos ungdom.</i>

Det samme gjelder disputaser og prøveforelesninger ved fakultetets øvrige to institutter (4). Dette er i strid med universitetets egen forskrift. Dagens doktorander blir ikke testet i sin «evne til å tilegne seg kunnskaper utover avhandlingens tema, og evnen til å formidle disse i en forelesningssituasjon», slik forskriften pålegger fakultetet å gjøre (1).

Universitetene er i mange sammenhenger blitt kritisert for å legge for liten vekt på undervisning og formidling. Saken er nok et eksempel på at denne kritikken er berettiget.

Forfatteren er redaktør i Tidsskriftet. Manuskriptet er derfor behandlet eksternt av setteredaktør Pål Gulbrandsen.

LITTERATUR

1. § 18.1 Prøveforelesning. I: Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Oslo.
<https://www.uio.no/om/regelverk/forskning/forskerutdanning/phdforskr.html> (26.9.2017).
2. Vaglum P. Doktorgradens prøveforelesning har for snevert emnevalg. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 1433 - 4. [PubMed][CrossRef]
3. Universitetet i Oslo. Det medisinske fakultet. Institutt for helse og samfunn. Forskning.
<http://www.med.uio.no/helsam/forskning/aktuelt/arrangementer/disputaser/2017/> (26.9.2017).
4. Universitetet i Oslo. Det medisinske fakultet. <http://www.med.uio.no> (26.9.2017).

Publisert: 13. november 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0837
Mottatt 27.9.2017, godkjent 16.10.2017. Setteredaktør: Pål Gulbrandsen.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. februar 2026.